

**UCHWAŁA NR XLVII/298/2022
RADY GMINY ZAWONIA**

z dnia 29 grudnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na 2023 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 559 z późn. zm.) w związku z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.) oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu w narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.) Rada Gminy Zawonia uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2023 rok oraz zasady jego realizacji, określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Zobowiązuje się Wójta Gminy Zawonia do zabezpieczenia środków finansowych w budżecie gminy, w celu realizacji przyjętego Programu.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zawonia.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy
Zawonia

Grażyna Ogrodowicz-Nitka

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Zawonia na 2023 rok

I. Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2023 rok (zwany dalej Programem), stanowi kontynuację działań realizowanych w tym zakresie na terenie Gminy Zawonia w roku 2022, jak również we wcześniejszych latach.

Ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r., poz. 2469), dokonano zmian dotyczących polityki państwa w zakresie szeroko rozumianej profilaktyki uzależnień. Uchwalane przez gminy programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii mogą być fakultatywnie rozszerzone o zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Termin „uzależnienia behawioralne” którym posłużył się ustawodawca, określa takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności (hazard, zakupy, granie w gry, objadanie się, fonoholizm itp.), a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami.

Z kolei uzależnienie od alkoholu, narkotyków bądź substancji psychoaktywnych, są uzależnieniami fizjologicznymi. Tego rodzaju uzależnienia są charakteryzowane jako nabyta silna potrzeba stałego zażywania określonych substancji, odczuwana jako szereg dolegliwości fizycznych.

Nadużywanie alkoholu to nie tylko szkody zdrowotne, ale także psychologiczne i społeczne. Problem uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych mimo podejmowanych od wielu lat działań mających na celu zwiększenie świadomości na temat konsekwencji nadużywania środków psychoaktywnych stale utrzymuje tendencję wzrostową.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Zawonia na 2023 rok, określa gminną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków oraz innych uzależnień behawioralnych.

II. Otoczenie prawne

Podstawa prawna.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 559 z późn. zm.) obowiązek zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty m.in. w sprawach z zakresu ochrony zdrowia należy do zadań własnych gminy.

Niniejszy Program został opracowany i przyjęty do realizacji na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.) w związku z art. 10 ust. 2 i 2a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.).

Niniejszy Program opiera się na ww. przepisach ustawowych w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2022 r. nadanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2021 poz. 2469). Zgodnie ze wskazaną nowelizacją, realizacja zadań gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom jest

prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Zadania gminy w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, należy do zadań własnych gmin. Zadania te obejmują w szczególności:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Realizacja powyższych zadań adresowanych do wszystkich mieszkańców gminy, również tych niepijących, prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Do zakresu kompetencji i obowiązków gminy w zakresie polityki przeciwdziałania alkoholizmowi należą:

1. obowiązek uchwalania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,
2. obowiązek powołania gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
3. wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
4. pobieranie opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
5. obowiązek podejmowania uchwał w sprawie ograniczania dostępności alkoholu (ustalenie liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i zasad usytuowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych) oraz ich konsultacja z jednostkami pomocniczymi gminy,
6. uprawnienie do wprowadzenia ograniczeń w nocnej sprzedaży napojów alkoholowych w sklepach,
7. realizacja procedury zobowiązania do leczenia odwykowego przez gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, prowadzenie działań z zakresu przeciwdziałania narkomanii należy do zadań własnych gminy. Zadania te obejmują w szczególności:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej, w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w ramach programu, o którym mowa w art. 4¹ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii).

Ponadto w myśl dyspozycji art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, w gminnym programie uwzględnia się działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty, a także diagnozę w zakresie występujących w szkołach i placówkach systemu oświaty czynników ryzyka i czynników chroniących.

Środowisko prawne dla sporządzenia i wdrożenia niniejszego Programu jest wyznaczone również przez następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249);
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2022 r., poz. 1608);
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 633 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2022 r., poz. 1327, z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności

wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii;

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 - 2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642) - Cel operacyjny 2: Profilaktyka uzależnień.

III. Diagnoza lokalnych zagrożeń w Gminie Zawonia

Cel, zakres, grupa badana i metodyka badań

Dla potrzeb opracowania Programu w Gminie Zawonia w drugiej połowie 2022 roku przeprowadzono Diagnozę Lokalnych Zagrożeń Społecznych (zwaną dalej Diagnozą). Diagnoza i analiza problemów społecznych jest podstawą opracowania celów głównych, szczegółowych i konkretnych zadań Programu. Badania przeprowadzone zostały wśród dorosłych mieszkańców Gminy Zawonia, sprzedawców napojów alkoholowych oraz uczniów szkół podstawowych na terenie Gminy Zawonia.

Badania przeprowadzone wśród mieszkańców Gminy Zawonia miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-olówek i obejmowały osoby, które ukończyły osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie. W badaniu wzięło udział 77 osób, w tym 30 mężczyzn oraz 47 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 37,2 lata.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,
- zagadnienia związane z występowaniem na terenie gminy zjawiska przemocy w rodzinie,
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów,
- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi - uzależnieniem od hazardu,
- opinię mieszkańców gminy na temat potrzeby realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Gminy Zawonia wraz z rekomendowanymi działaniami, co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

Wnioski z badań - dorośli mieszkańcy gminy

Jak wynika z Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, dla mieszkańców Gminy Zawonia najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są: przemoc domowa, przestępczość, a także uzależnienia od narkotyków oraz alkoholu. Ponadto badani mieszkańcy uznali, że powszechnymi w ich środowisku są uzależnienia od hazardu, zaburzenia odżywiania, a także zakupoholizm i pracoholizm.

Przemoc, zarówno fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadano rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie. Zapytano respondentów, czy znają osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie. 6% respondentów ma w swoim otoczeniu takie osoby, a aż 69% nie ma pewności, ale podejrzewa, że taka sytuacja może mieć miejsce.

W przeprowadzonej ankiecie zbadano również postawy i przekonania dorosłych mieszkańców Gminy na temat alkoholu. 69% ankietowanych deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności. Z kolei 23% ankietowanych wskazało na wiek między 16 a 18 r.ż.. Tylko 6% z respondentów zadeklarowało abstynencję. Największa liczba badanych przyznała, że pije kilka razy w roku oraz kilka razy w miesiącu (po 21%), raz w tygodniu oraz kilka razy w tygodniu (po 10%). 33% ankietowanych zadeklarowało abstynencję. Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu (58%). 6% zadeklarowało ilość rzędu 3 – 4 porcji. Z kolei 33% badanych przyznało, że nie pije alkoholu. W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy Gminy Zawonia odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka.

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu. Jak wynika z przeprowadzonych badań 81% mieszkańców nie zgodziło się ze stwierdzeniem, że alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) jest mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Łącznie 22% ankietowanych mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż. Jednocześnie, łącznie 27% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. Łącznie 1/5 respondentów (21%) przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach. Tylko 77% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu. 70% badanych twierdzi, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. Łącznie 78% badanych mieszkańców nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu. Ponadto 95% badanych mieszkańców Gminy Zawonia wskazało, że nie posiada wiedzy gdzie może otrzymać pomoc osoba uzależniona od alkoholu, co świadczy o potrzebie organizacji na terenie Gminy Zawonia kampanii informacyjnej w tym zakresie.

Palenie wyrobów tytoniowych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Zawonia nie jest rozpowszechnionym nałogiem – 3% badanych deklaruje, że okazjonalnie pali papierosy lub e-papierosy, a nałogowe palenie zadeklarowało 15%. Abstynencję nikotynową deklaruje 82% dorosłych respondentów.

Badani respondenci (34%) deklarują, że w swoim środowisku mają pojedyncze przypadki osób przyjmujących substancje odurzające tj. narkotyki lub dopalacze. 66% ankietowanych wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu takich osób. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: leki (6%), a także marihuana i haszysz, dopalacze oraz ekstazy (po 3%)

Jak wynika z przeprowadzonych badań dotyczących grania w gry hazardowe, 90% dorosłych mieszkańców Gminy Zawonia, deklaruje, że nigdy nie grało w gry internetowe, gdzie można wygrać pieniądze, a 10% potwierdza, że miało do czynienia z taką formą hazardu. Wśród przyczyn podejmowania gier na pieniądze dominują pobudki związane z poczuciem dużej wygranej (50%). Dla pozostałej części jest to spowodowane silnym przyzwyczajeniem do tej czynności.

Na rozwój zaburzeń odżywiania, podobnie jak na rozwój innych uzależnień behawioralnych, wpływa wiele różnorodnych czynników. Wymienia się wśród nich czynniki genetyczne, środowiskowe i psychologiczne. 4% badanych dorosłych mieszkańców Gminy Zawonia w sytuacjach stresowych reaguje objadaniem się. Co więcej, 9% badanych przyznaje się, że ma problemy z kontrolowaniem zachowań jedzeniowych, co jest typowe dla zachowań kompulsywnych – czyli takich, które w wielu przypadkach wymykają się spod kontroli

Rekomendowane działania:

- przeprowadzenie kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia np. poprzez rozpowszechnianie ulotek, broszur lub rozmieszczenia na terenie Gminy plakatów i bilbordów. Kampania powinna uwzględniać również informacje dla mieszkańców Gminy, na temat możliwych form pomocy w przypadku uzależnienia od alkoholu,
- inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień,
- organizowanie szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w prowadzenie kampanii społecznych,
- przeprowadzenie kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz podejmowanie działań mających na celu zmianę przekonań i postaw uczestników ruchu drogowego poprzez wzmacnianie postawy braku tolerancji dla spożywania alkoholu wśród osób kierujących pojazdami,
- zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania,
- zwrócenie większej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.

Wyniki z badań - sprzedawcy napojów alkoholowych

W ramach Diagnozy przeprowadzono również badania wśród sprzedawców napojów alkoholowych na terenie Gminy Zawonia. Badaną grupę stanowiło 10 kobiet oraz 3 mężczyzn – z czego 9 to pracownicy sklepów, a 4 pozostałych to ich właściciele. Celem badania było poznanie postaw sprzedawców napojów alkoholowych względem sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, osobom nietrzeźwym, spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży, a także nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

92% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że nie zgadza się z twierdzeniem, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Z kolei 24% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 31% badanych uważa, że osoby, które piją alkohol nie zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku

16% z przebadanych sprzedawców zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu. Większość sprzedawców (69%) nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Jednocześnie, 73% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne. Tylko 69% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu. Większość sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Zawonia (69%) uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia. 62% badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych, a pozostałe 38% nie ma zdania.

Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Zawonia deklarują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (77%) oraz w ogóle się nie zdarzają (23%). Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być względnie częstym zjawiskiem - 8% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w miesiącu. Zaledwie 1/3 badanych deklaruje, że taka sytuacja nie ma miejsca. 92% ankietowanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie miało miejsca żadne nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu. Wszyscy ankietowani sprzedawcy napojów alkoholowych z Gminy Zawonia deklarują, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletności. Jednak w przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol tylko 8% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, 23% sprzedawców robi to często, a pozostałe 69% rzadko.

Rekomendowane działania

- przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Kampania informacyjna może obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach. Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją.

Wyniki z badań - dzieci i młodzież szkolna

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostaną udzielone odpowiedzi.

W badaniu udział wzięli uczniowie szkół podstawowych znajdujących się na terenie Gminy Zawonia w przedziale wiekowym: klasy SP 4-6 (92 osoby) oraz SP 7-8 (67 osób). Łącznie w badaniu udział wzięło 159 uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Zawonia.

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy

oraz zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi.

Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania to jeden z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Dobre relacje z osobami dorosłymi stanowiącymi wsparcie i źródło wiedzy są czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych zarówno u dzieci jak i młodzieży.

Prawie wszyscy uczniowie szkół na terenie Gminy Zawonia deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami (SP 4-6: łącznie 96%, SP 7-8: łącznie 97%). Jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe są pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie szkół na terenie Gminy Zawonia mają w większości bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami (SP 4-6: łącznie 85%, SP 7-8: łącznie 72%). Należy jednak zauważyć, że dobre relacje z nauczycielami słabną wraz z wiekiem badanych.

Uczniowie szkół znajdujących się na terenie Gminy Zawonia oceniają relacje z rówieśnikami w większości bardzo dobrze lub dobrze (SP 4-6: łącznie 83%, SP 7-8: łącznie 84%). Powyższe wyniki wskazują przyjazne środowisko szkolne oraz na korzystną atmosferę wychowawczą w Gminie Zawonia. Stanowi to niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży oraz jej wybory i zachowania. Obecnie młodzi ludzie mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

Na podstawie badań ESPAD (Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach na temat Używania Alkoholu i Narkotyków) z 2019 roku stwierdzić można, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży.

Jak wynika z przeprowadzonych badań w szkołach podstawowych na terenie Gminy Zawonia, 8% uczniów klas 4-6 oraz 37% uczniów klas 7-8 przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol. Ponadto uczniowie wskazywali, że ich rówieśnicy spożywają alkohol najczęściej na imprezach i dyskotekach (SP 4-6: 29%, SP 7-8: 32%) oraz podczas spędzania czasu na świeżym powietrzu (SP 4-6: 14%, SP 7-8: 36%).

Inicjację alkoholową ma za sobą 3% uczniów SP 4-6 oraz 11% uczniów SP 7-8. Ponadto uczniowie zadeklarowali, że najczęściej spożywają alkohol rzadziej niż raz w miesiącu (SP 4-6: 1%, SP 7-8: 10%), a także co najmniej raz w miesiącu (po 1% w obu grupach wiekowych). Uczniowie szkół podstawowych Gminy Zawonia deklarujący spożywanie alkoholu najczęściej sięgają po piwo (SP 4-6: 1%, SP 7-8: 9%) oraz wódkę (SP 4-6: 2%, SP 7-8: 3%). Wśród powodów

sięgania po alkohol uczniowie, wskazywali na różnorodne przyczyny: na to, że piją alkohol, aby zapomnieć o problemach (SP 4-6: 3%, SP 7-8: 3%), z ciekawości (SP 7-8: 3%), z chęci lepszej zabawy (SP 7-8: 3%) oraz bez konkretnego powodu (SP 7-8: 3%). Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu.

Młodszy uczniowie wskazali, że pierwszy raz alkohol spożywali w wieku poniżej 8 lat (4%), a starsi na przedział 11-13 lat (10%). Z kolei 95% uczniów klas 4-6 SP i 84% uczniów klas 7-8 SP zadeklarowało abstynencję. Większa część ankietowanych uczniów (SP 4-6: 55%, SP 7-8: 72%) stwierdziła, iż każdy może uzależnić się od alkoholu. Jednakże część uczniów zgodziła się ze stwierdzeniem, iż piwo nie jest alkoholem (SP 4-6: 4%, SP 7-8: 10%). Oznacza to, że część badanych uczniów nie jest świadoma wpływu alkoholu na zdrowie i samopoczucie człowieka. Wydaje się, że alkohol na terenie Gminy Zawonia jest dość łatwo dostępny dla uczniów, ponieważ 7% uczniów SP 4-6 oraz 17% uczniów SP 7-8 odpowiedziało, iż zna takie miejsca w swojej okolicy, gdzie osoba niepełnoletnia może bez problemu kupić alkohol.

Na podstawie badania ESPAD stwierdzić można, że palenie tytoniu wśród uczniów z polskich szkół jest zachowaniem mniej powszechnym niż spożywanie alkoholu. Jak wynika z badań przeprowadzonych w szkołach na terenie Gminy Zawonia, uczniowie często nie wiedzą, czy ich rówieśnicy palą papierosy (SP 4-6: 39%, SP 7-8: 31%). Jednakże 21% młodszych i 49% starszych uczniów wskazało, że osoby w ich wieku palą papierosy. Pozostałe 40% uczniów klas 4-6 oraz 20% uczniów klas 7-8 odpowiedziało, że ich rówieśnicy nie palą wyrobów tytoniowych.

Inicjację nikotynową ma za sobą 5% uczniów klas 4-6 SP oraz 6% uczniów klas 7-8 SP, z czego 3% uczniów młodszych i 6% starszych deklaruje, że spróbowali palenia tylko raz. Aż 60% najmłodszych uczniów deklarujących, że ma za sobą inicjację nikotynową przyznało, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem nie paliło papierosów lub paliło mniej niż 1-5 papierosów dziennie (40%). Natomiast starsi uczniowie wskazali, że palili mniej niż 1 papieros na tydzień. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego (SP 7-8: 50%).

Wyniki badania ESPAD wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania wśród polskiej młodzieży substancji nielegalnych (narkotyki, dopalacze), niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem.

Wyniki badań przeprowadzonych w szkołach na terenie Gminy Zawonia wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków: 4% uczniów klas 4-6 oraz 15% uczniów klas 7-8 wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami. Jednocześnie, nie pojawiły się deklaracje uczniów Gminy Zawonia, w których przyznaliby, że przyjmowali substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze.

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne (SP 4-6: 77%; SP 7-8: 67%). Jednakże, 11% uczniów klas 7-8 twierdzi, że byłoby to łatwe, a 18% uczniów klas 4-6 oraz 22% uczniów klas 7-8 zaznaczyło, że byłoby to trudne. Może

to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

Większość badanych uczniów nie posiada wiedzy o miejscach w swojej miejscowości, w których można kupić narkotyki i dopalacze (SP 4-6: 91%, SP 7-8: 90%), aczkolwiek pojawiły się wskazania uczniów wskazujące, gdzie można nabyć te substancje.

Problematyka nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera (w tym, nadużywanie) staje się coraz powszechniejszym zagadnieniem. Komputer i Internet oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (m.in. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności, które można wykonywać będąc online, jest granie w gry czy korzystanie z portali społecznościach. Mimo że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania. Poza skrajnymi przykładami niebezpieczeństwa, jakie wiąże się z nielegalnym użytkowaniem Internetu, pozostaje obszar związany z negatywnymi konsekwencjami dla rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży. Spędzanie coraz większej ilości czasu przed monitorem komputera ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, ale także dla rozwoju emocjonalnego i społecznego.

Niepokojący wydaje się być fakt, że uczniowie szkół podstawowych Gminy Zawonia najczęściej spędzają przed komputerem do 4 godzin dziennie (SP 4-6: 48%; SP 7-8: 45%). W przypadku korzystania ze smartfonu młodszy uczniowie deklarują najczęściej czas do 3 godzin dziennie (łącznie SP 4-6: 65%). Niepokojące są deklaracje 49% starszych uczniów mówiące o korzystaniu ze smartfonu powyżej 4 godzin dziennie. W trakcie badania zapytano uczniów, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na granie w gry komputerowe. Optymistyczne są wskazania 26% uczniów klas 4-6 oraz 36% uczniów klas 7-8 mówiące, że nie grają w gry komputerowe. Natomiast, warto zwrócić uwagę, że najwięcej czasu na gry komputerowe poświęcają uczniowie młodszych klas. Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajzeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

Jeżeli chodzi o powody korzystania z komputera i Internetu uczniowie wskazywali kolejno na:

- SP 4-6: oglądanie filmów (48%), granie w gry on-line (43%), kontakt ze znajomymi (41%) oraz słuchanie muzyki (38%);
- SP 7-8: oglądanie filmów (61%), kontakt ze znajomymi (60%) oraz słuchanie muzyki (55%).

Natomiast podczas korzystania z telefonu komórkowego na pierwszym miejscu znajdują się: słuchanie muzyki (SP 7-8: 30%), portale społecznościowe (SP 7-8: 25%) oraz oglądanie tzw. memów (SP 4-6: 27%).

Łącznie 83% uczniów klas 4-6 oraz 73% uczniów klas 7-8 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, spora część uczniów, szczególnie starszych przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 17%; SP 7-8 – 27%). Jednocześnie 4% uczniów klas 4-6 oraz 9% klas 7-8 stwierdziło, że korzystanie z Internetu jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliłoby bardzo negatywnie.

Hazard wydaje się być rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodne gry hazardowe coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Z badań przeprowadzonych

w 2018 roku przez CBOS wynika, że w grupie młodzieży częściej narażeni na uzależnienie od gier hazardowych są chłopcy niż dziewczęta. Jednocześnie ponad połowa nieletnich nie rozmawia z rodzicami, o tym, że gra na pieniądze. Choć, w porównaniu z deklaracjami sprzed 2 lat, mniej młodych ludzi gra na pieniądze i mniej spośród nich jest zagrożonych uzależnieniem od hazardu, to w przypadku 10% chłopców zauważono symptomy wskazujące na wysoki stopień ryzyka uzależnienia od hazardu. Na tle danych zebranych w 2016 roku widoczny jest spadek zainteresowania hazardem. Jednocześnie poprzedni wynik był wyższy niż wykazany w badaniu w 2013 roku. Jak tłumaczą autorzy raportu „Młodzież 2018” – „to swego rodzaju „falowanie” zainteresowania hazardem wśród młodzieży charakterystyczne jest dla niemal wszystkich gier uwzględnionych w badaniu – wyjątek stanowią jedynie konkursy SMS-owe, w przypadku których od 2010 roku notujemy trwały trend spadkowy”. Podobnie jak w latach ubiegłych, najpopularniejszą wśród młodzieży grą typu hazardowego jest Lotto, w które grywa więcej niż co czwarty młody człowiek (28%).

Uczniowie ze szkół na terenie Gminy Zawonia w sporej większości (SP 4-6: 91%, SP 7-8: 93%) nie mają doświadczenia z internetowymi grami na pieniądze. Jednakże 9% młodszych oraz 7% starszych uczniów miało do czynienia z taką formą hazardu.

Jeżeli chodzi o konkursy polegające na wysyłaniu płatnych smsów organizowane przez telewizję, gazety czy operatorów telefonicznych, badania wskazują, że wśród młodzieży Gminy Zawonia nie są one popularne – 95% uczniów klas 4-6 oraz 96% uczniów 7-8 nigdy nie brało w nich udziału.

W ramach wyrażenia swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień respondenci Diagnozy dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższa tabela.

KLASY 4-6				
	Popularne	Czasem występuje	Występuje bardzo często	Nie występuje
Zakupoholizm	12%	16%	10%	62%
Siecioholizm	22%	24%	20%	34%
Uzależnienie od hazardu	3%	3%	10%	84%
Zaburzenia odżywiania	7%	7%	9%	77%
Uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych)	24%	26%	14%	36%

KLASY 7-8				
	Popularne	Czasem występuje	Występuje bardzo często	Nie występuje
Zakupoholizm	7%	16%	20%	57%
Siecioholizm	28%	28%	13%	31%
Uzależnienie od hazardu	2%	7%	12%	79%
Zaburzenia odżywiania	6%	18%	21%	55%
Uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych)	39%	21%	15%	25%

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w szkołach na terenie Gminy Zawonia pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W ankiecie wytłumaczono uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytano uczniów, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy. Zaledwie blisko połowa uczniów deklaruje, że nie są ofiarami przemocy doświadczanej ze strony innych uczniów (54% 4-6 SP; 58% 7-8 SP). Niepokojące, wydają się dane, że jest grupa uczniów, która przyznaje, że kilka razy w tygodniu doświadczą w szkole przemocy (9% 4-6 SP; 6% 7-8 SP). Należy również zwrócić uwagę za fakt, że we wszystkich badanych grupach uczniów pojawiły się deklaracje mówiące o doświadczaniu przemocy w szkole: codziennie (SP 4-6: 9%; SP 7-8: 4%), kilka razy w miesiącu (SP 4-6: 6%; SP 7-8: 16%), kilka razy w roku (SP 4-6: 22%; SP 7-8: 16%).

W przeprowadzonym badaniu zapytano uczniów o rodzaj doświadczanej przez nich przemocy w szkole. Wyniki wskazują, że młodszy uczniowie częściej padają ofiarą przemocy fizycznej, natomiast starsi psychicznej. Jak wynika z przeprowadzonych badań – uczniowie szkół znajdujących się na terenie Gminy Zawonia wskazują, iż w ich środowisku dochodzi do agresji słownej (SP 4-6: 24%; SP 7-8: 39%).

Dzieci i młodzież spędzają najwięcej czasu w domu i w szkole – w związku z tym oba te środowiska powinny charakteryzować się harmonią i spokojem, które umożliwią prawidłowy rozwój młodego dorosłego. Uczniowie zostali zapytani czy doświadczają przemocy w domu. Uzyskane wyniki wskazują, że przemoc domowa jest obecna w domach uczniów Gminy Zawonia (SP 4-6: 14%; SP 7-8: 6%).

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberprzemocy, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W przeprowadzonym badaniu postanowiono sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom Gminy Zawonia nie są obce

wymienione poniżej doświadczenia. 20% uczniów SP 4-6 oraz 21% uczniów klas SP 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości. Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami (SP 4-6 - 16%; SP 7-8- 28%) oraz często została udostępniana ich prywatna korespondencja (SP 4-6 - 15%; SP 7-8 - 30%). Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Jedną z przyczyn sięgania po napoje alkoholowe przez młodzież, która ma istotne znaczenie, jest niska samoocena. „Osoba z wysoką samooceną niełatwo ulega wpływowi otoczenia. Ma swoje zdanie, jest mniej podatna na namowy, potrafi stanowczo przeciwstawić się większości. Nie wstydzi się odmówić wypicia alkoholu nawet wtedy, gdy jest w mniejszości. Im wyższa samoocena, tym większe prawdopodobieństwo, że młody człowiek nie będzie sięgał po alkohol pod presją środowiska”. Z przeprowadzonych badań można wywnioskować pewną zależność pomiędzy wiekiem, a wysokością samooceny – im starsi uczniowie, tym samoocena jest niższa. Najbardziej ze swojego wyglądu zadowoleni są uczniowie klas 4-6 (79%).

Spora część uczniów (SP 4-6: 43%; SP 7-8: 33%) nie radzi sobie ze stresem oraz trudnymi emocjami i wówczas niekontrolowanie sięga po jedzenie (tzw. zjawisko zajadania stresu). W związku z powyższym bardzo istotnym wydaje się, aby planując działania profilaktyczne wspierać dzieci i młodzież również w zakresie kształtowania właściwej samooceny.

Czas wolny to czas, który pozostaje do dyspozycji dziecka po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, na odpoczynek, regenerację fizyczną i psychiczną organizmu, ale także na zabawę oraz rozwój zdolności i zainteresowań. W pytaniu czy uczniowie mają pasję 83% SP 4-6 oraz 63% SP 7-8 udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Uczniowie w tym pytaniu wskazywali na aktywności: m.in. piłkę nożną, słuchanie muzyki, taniec, jazdę na rowerze czy rolkach, gotowanie, lego oraz aktywności artystyczne typu malowanie i rysowanie. Uczniowie uważają również, że w okolicy jest wiele atrakcyjnych propozycji spędzania wolnego czasu, jednak zaznaczają, iż mogłoby pojawić się więcej miejsc dla dzieci i młodzieży (SP 4-6 – 16%; SP 7-8 – 19%) oraz obiektów sportowych (SP 4-6 – 14%; SP 7-8 – 17%).

Największy wpływ na sposób organizowania czasu wolnego przez dzieci ma rodzina, a dokładniej wzorce, jakie w niej panują. To na rodzicach więc spoczywa największy obowiązek rozwijania u swoich pociech umiejętności wykorzystywania czasu wolnego. Wspólne spędzanie czasu, gry i zabawy w gronie rodziny, wspólne spacerowanie i rozmowy pozwalają nie tylko na wspaniałe spędzenie popołudnia czy wieczoru, ale też pozwalają dziecku wykształcić nawyk przyjemnego spędzania czasu wolnego. Im młodsze dziecko, tym większy wpływ mają na jego rozwój osoby znaczące oraz wzorce przez nie przekazywane. Uczniowie najczęściej wolnego czasu spędzają z rodziną (SP 4-6: 50%; SP 7-8: 33%) lub ze znajomymi z klasy (SP 4-6: 16%;

SP 7-8: 18%). Co więcej, względnie duży odsetek uczniów woli ten czas spędzić samotnie (SP 4-6: 18%; SP 7-8: 23%).

Rekomendowane działania:

- organizacja spotkań, pogadanek, zajęć i warsztatów dla uczniów, które będą:
 - wskazywały negatywne skutki picia alkoholu, palenia papierosów i uzależnienia od tych substancji,
 - uświadamiały uczniom jak uzależnienie wpływa na życie,
 - rozwijały asertywną postawę – umiejętność odmowy,
 - kształtowały postawy wolne od używek oraz promowały zdrowy styl życia, uczenie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu, oraz będą miały na celu:
 - poznanie zasad ochrony danych osobowych w Internecie przez uczniów,
 - uczenie zasady stosowania ograniczonego zaufania do osób poznanych w sieci oraz postawy wzajemnego szacunku w Internecie,
 - kształtowanie w młodych ludziach czujności w stosunku do innych szczególnie nieznanym,
 - dostarczenie uczniom wiedzy dotyczącej zarówno korzyści, jak i zagrożeń płynących z użytkowania Internetu,
 - kształtowanie postaw uczniów sprzyjających podejmowaniu racjonalnych decyzji związanych z czasem i doborem treści programów komputerowych oraz Internetu,
 - podnoszenie świadomości uczniów dotyczących ograniczeń prawnych wynikających z korzystania z sieci,
 - ukazanie wpływu hazardu na funkcjonowanie młodego człowieka,
 - poznanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu,
 - poznanie wpływu jaki ma na życie hazard,
 - pokazanie jak budować pozytywny obraz samego siebie.
- poszerzanie wiedzy i kompetencji nauczycieli oraz rodziców poprzez szkolenia i spotkania otwarte w tematyce:
 - przyczyn wchodzenia w uzależnienie, charakterystyki substancji psychoaktywnych,
 - wskazania miejsca nauczyciela i rodzica w procesie szeroko pojętej profilaktyki uzależnień,
 - ukazania znaczenia i oczekiwanych skutków programów profilaktycznych.
 - sposobów wyjścia z uzależnienia,
 - ukazania roli komunikacji w relacjach z dzieckiem i uczniem,
 - przedstawienie mechanizmu i konsekwencji uzależnienia,
 - zwrócenie uwagi na różne formy uzależnienia,
 - przekazanie rzetelnej i dokładnej wiedzy o specyfice czynności uzależniających oraz ich wpływie na organizm i psychikę młodych ludzi,
 - omówienie poszczególnych uzależnień behawioralnych m.in. pracoholizm, internetoholizm, jedzenioholizm, zakupoholizm, uzależnienie od hazardu, gier, zakładów,
 - omówienie: ZUI – Zespół Uzależnienia do Internetu, wpływ komputera i Internetu na młodego człowieka, rodzaje aktywności dzieci i młodzieży w sieci, zalety korzystania z Internetu,

- najpopularniejsze zagrożenia Internetu,
- jak chronić własne dziecko – poradnik dla wychowawców klas i nauczycieli, sposoby ochrony dzieci przed zagrożeniami w sieci,
- nowe zagrożenia m.in: sexting – nastoletnia auto-pornografia w sieci, cyberprzemoc, era informacji i manipulacji medialnej, kampanie społeczne dotyczące zagrożeń związanych z Internetem,
- programy pozwalające kontrolować dostęp dzieci do komputera i Internetu.

IV. Założenia i adresaci Programu

Program zawiera zadania, które będą realizowane z uwzględnieniem aktualnych potrzeb lokalnych oraz wykorzystaniem istniejących zasobów instytucjonalnych i osobowych służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień.

Adresatami programu są wszyscy mieszkańcy Gminy Zawonia, w szczególności:

- ✓ osoby uzależnione (przede wszystkim od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, a także borykające się z innymi typami uzależnień, zwłaszcza behawioralnych)
- ✓ członkowie rodzin z problemem alkoholowym i innymi uzależnieniami, w tym osoby współuzależnione,
- ✓ dzieci i młodzież szkolna, w tym ze środowisk zagrożonych i z problemami wynikającymi z uzależnień,
- ✓ kadra pedagogiczna szkół i przedszkoli,
- ✓ rodzice,
- ✓ sprzedawcy napojów alkoholowych,
- ✓ pracownicy służby zdrowia,
- ✓ pozostała społeczność lokalna.

V. Realizatorzy Programu

Dla realizacji i koordynacji programu Wójt Gminy Zawonia powołał Pełnomocnika ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.

Program będzie realizowany przez powołanego przez Wójta Gminy Zawonia Pełnomocnika ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień we współpracy z innymi podmiotami, w tym:

- ✓ Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawoni,
- ✓ Punktem konsultacyjno-informacyjnym,
- ✓ jednostkami organizacyjnymi Gminy Zawonia, będącymi dysponentami środków finansowych na realizację powierzonych zadań,
- ✓ szkołami, przedszkolami i placówkami oświatowymi,
- ✓ Gminnym Ośrodkiem Kultury w Zawoni,
- ✓ organizacjami pozarządowymi, organizacjami kościelnymi i związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień,
- ✓ Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- ✓ Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zawoni,
- ✓ placówkami służby zdrowia.

VI. Cele Programu

Działania podejmowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii mają m.in. na celu:

1. zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin,
2. zmniejszenie rozmiarów aktualnie istniejących problemów uzależnień i zapobieganie powstawaniu nowych,
3. prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących szkód wynikających z nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez dorosłych oraz dzieci i młodzież, jak również odnośnie uzależnień behawioralnych
4. rozpoznawanie specyfiki problemów uzależnień na terenie Gminy Zawonia oraz potrzeb lokalnego środowiska w zakresie pomocy w ich rozwiązywaniu,
5. upowszechnianie informacji o formach poszukiwania pomocy oraz instytucjach świadczących pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom,
6. upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, w szczególności w rodzinie z problemem alkoholowym,
7. promocję zdrowego stylu życia i zachęcanie do różnorodnych form aktywności mieszkańców gminy (bez środków uzależniających),
8. zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców,
9. podnoszenie poziomu wiedzy i kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

VII. Zadania Programu i sposoby ich realizacji

Zadanie 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków lub innych substancji psychoaktywnych

1. Prowadzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, substancji psychoaktywnych, członków rodzin, osób z uzależnieniami behawioralnymi oraz z problemem przemocy.
2. Upowszechnienie informacji o placówkach leczenia odwykowego.
3. Prowadzenie rozmów przez członków GKRPA, motywujących do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego.
4. Przyjmowanie wniosków w sprawie leczenia odwykowego osób nadużywających alkoholu, rozpatrywanie zgłoszeń i pism z Policji, GOPS i innych instytucji, uzasadniających wszczęcie postępowania o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.
5. Wspieranie placówek leczenia uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w celu zapewnienia kompleksowej opieki terapeutycznej w zakresie podstawowego programu leczenia uzależnień.
6. Finansowanie kosztów sporządzenia opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
7. Udzielanie osobom zainteresowanym i ich rodzinom aktualnych informacji na temat dostępnych placówek oraz instytucji, w których można uzyskać pomoc.

8. Zapewnienie pomocy m.in. psychologicznej, pedagogicznej i psychoterapii dla rodzin, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków lub przemocy.

Zadanie 2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Umożliwianie ofiarom przemocy w rodzinie korzystania ze specjalistycznej pomocy np. psychologicznej, prawnej, zdrowotnej.
2. Dofinansowanie działalności specjalistycznych miejsc pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, w szczególności pomoc dzieciom pokrzywdzonym (grupy wsparcia, pomoc psychologa, itp.).
3. Kierowanie osób nadużywających alkoholu, o których mowa w art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, na badanie biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia oraz finansowanie kosztów tych badań.
4. Kierowanie do sądu wniosku o wszczęcie postępowania o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu oraz finansowanie kosztów postępowań sądowych.
5. Upowszechnianie informacji dotyczących uzależnień, w szczególności alkoholizmu, narkomanii oraz zjawiska przemocy w rodzinie (ulotki, plakaty, broszury, czasopisma, książki, kampanie lokalne, gadżety itp.).
6. Finansowanie szkoleń, kursów, warsztatów specjalistycznych, itp. dla członków GKRPA.

Zadanie 3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

1. Organizowanie i finansowanie programów profilaktycznych, warsztatów profilaktycznych i terapeutyczno-wychowawczych przeznaczonych dla dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców.
2. Udział w ogólnopolskich kampaniach i akcjach informacyjno-profilaktycznych, w tym zakup ulotek, broszur, plakatów, gadżetów oraz ich dystrybucja, dotyczących np. pijanych kierowców, kobiet w ciąży spożywających alkohol, przemocy w rodzinie, dopalaczy.
3. Organizowanie i finansowanie (lub współfinansowanie) spektakli profilaktycznych, zajęć, imprez, spotkań, wyjazdów profilaktycznych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i turystycznych, promujących zdrowy styl życia i ograniczających spożywanie alkoholu.
4. Organizowanie i finansowanie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci (w tym pozalekcyjnych zajęć sportowych), tworzenie dzieciom, młodzieży i dorosłym warunków do spędzania czasu wolnego (np. wyjazdy).
5. Wspieranie i finansowanie przedsięwzięć profilaktycznych promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu.
6. Organizowanie konkursów mających podłoże profilaktyczne i promujących zdrowy styl życia, zakup nagród, upominków.
7. Współfinansowanie wypoczynku dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, na obozach, biwakach, wycieczkach, koloniach, półkoloniach, których program obejmuje zajęcia z elementami profilaktycznymi, socjoterapeutycznymi z uwzględnieniem profilaktyki uniwersalnej zgodnie z wytycznymi NPZ.

8. Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych, w tym uzależnień i przemocy na terenie Gminy.

Zadanie 4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

1. Wspieranie działań profilaktycznych podejmowanych przez inne instytucje, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne działające na rzecz osób i rodzin z problemem alkoholowym.
2. Współdziałanie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie rozwiązywania problemów w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym.
3. Współpraca z Policją w zakresie kontroli przestrzegania zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez placówki korzystające z zezwoleń na handel napojami alkoholowymi na terenie gminy.
4. Udzielanie wsparcia dla inicjatyw podejmowanych przez podmioty zajmujące się statutowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.
5. Dofinansowanie programów realizowanych przez stowarzyszenia z terenu Gminy mające na celu profilaktykę.
6. Współdziałanie z kuratorami sądowymi, asystentami rodzin, pracownikami socjalnymi wykonującymi nadzór nad osobami poddanymi leczeniu odwykowemu.
7. Wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Zadanie 5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

1. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla sprzedawców i właścicieli sklepów handlujących napojami alkoholowymi.
2. Przeprowadzanie kontroli przestrzegania zasad określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w podmiotach prowadzących sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży.
3. Współpraca z organami i instytucjami w przypadku naruszenia ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

VIII. Przewidywane rezultaty

Przewidywane efekty działań podjętych w ramach realizacji niniejszego Programu obejmują m.in.:

- spadek liczby osób dotkniętych uzależnieniami,
- wzrost świadomości dzieci, młodzieży i dorosłych na temat negatywnych skutków uzależnień, w szczególności co do wpływu na zdrowie oraz rodzinę,
- wzrost aktywności instytucji pomocowych, powiązany z wzrostem zaufania do tychże instytucji,
- powszechna wiedza sprzedawców alkoholu na temat ich odpowiedzialności oraz podstawowych regulacji prawnych dot. sprzedaży alkoholu.

Prognozowane zmiany Gmina Zawonia osiągnie poprzez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.

IX. Źródła finansowania zadań

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii będą środki finansowe stanowiące dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Dochody te stanowią dochód gminy, który w całości jest przeznaczany na realizację programu.

Dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki, pozyskiwane z tzw. „opłat za małpki” na przeciwdziałanie negatywnym skutkom spożywania alkoholu.

Ponadto, źródłem finansowania działań mogą być fundusze strukturalne Unii Europejskiej oraz inne środki ze źródeł zewnętrznych, pozyskane zarówno przez gminę, jak również realizatorów i partnerów Programu.

Szczegółowy preliminarz wydatków związanych z realizacją zadań określa w każdym roku uchwała budżetowa. W trakcie trwania roku budżetowego istnieje możliwość modyfikacji celów przeznaczenia wydatków - bez konieczności zmiany Programu - zgodnie z obowiązującymi przepisami finansowymi na zadania ujęte w niniejszym Programie.

X. Zasady wydatkowania środków pochodzących ze sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

Ustawa z dnia 14 lutego 2020 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów (Dz.U. z 2020 r. poz. 1492), która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2021 roku, wprowadziła do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przepisy dotyczące opłaty od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, czyli tzw. małpek.

Ustawa reguluje sposób wnoszenia przedmiotowych opłat oraz redystrybuowania wpływów pomiędzy gminy oraz NFZ.

Zgodnie z art. 9³ ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, gmina przeznacza ww. środki na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu.

Należy przywołać stanowisko Ministerstwa Zdrowia wyrażone w piśmie skierowanym do PARPA z dnia 16 października 2020 roku (ZPP.0212.3.2020.DL), w którym to wskazano, że „zdecydowana większość działań z zakresu lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, będzie znajdowała odzwierciedlenie w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych (GPRPA). Jednakże w przypadku przeznaczania środków z ww. opłaty ustawodawca nie zastrzegł, że mogą one być wydatkowane wyłącznie na cele określone w GPRPA”, uznać należy, że w pierwszej kolejności opłaty pochodzące z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, powinny być przeznaczane na zadania, o których mowa w art. 4¹ ust. 1 ustawy.

W związku z powyższym Rada Gminy Zawonia postanawia, że środki z tytułu opłaty od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, będą przeznaczane m.in. na realizację następujących zadań z zakresu polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu:

- prowadzenie zajęć profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu,
- zakup i dystrybucję materiałów profilaktycznych,
- funkcjonowanie punktu konsultacyjnego,
- organizowanie mityngów i pomocy specjalistów terapii uzależnień.

XI. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

1. podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu, w tym:
 - a) motywowanie osób do podjęcia terapii odwykowej,
 - b) udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
2. podejmowanie działań zmierzających do orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu od alkoholu osób zgłoszonych jako nadużywające alkoholu,
3. kontrolowanie przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych,
4. propagowanie i popularyzowanie wiedzy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
5. współpraca z organizacjami, placówkami, instytucjami i osobami fizycznymi związanymi z problematyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
6. opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
7. udzielanie stosownego wsparcia i informacji ofiarom przemocy domowej o możliwości ich powstrzymania, a także prowadzenie do uruchomienia interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej,
8. udzielanie informacji na temat możliwości pomocy i kompetencji poszczególnych służb z terenu gminy i powiatu, które zajmują się profesjonalną i systemową pomocą dla osób i rodzin z problemem alkoholowym lub występowaniem przemocy domowej,
9. w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym, stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” i współpraca z zespołem interdyscyplinarnym działającym na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
10. współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zawoni, a także innymi podmiotami (np. fundacje, stowarzyszenia) mająca na celu prowadzenie działań związanych z integracją społeczną osób uzależnionych.

Zasady wynagradzania

1. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2023 roku przysługuje stałe miesięczne wynagrodzenie za udział w pracach Komisji w następującej wysokości:

- a) dla Przewodniczącego Komisji 254,00 zł miesięcznie brutto;
 - b) dla pozostałych członków Komisji 204,00 zł miesięcznie brutto.
2. Wypłata wynagrodzenia następuje do 15 dnia każdego miesiąca za miesiąc poprzedni na podstawie sporządzonego i podpisanego przez Pełnomocnika Wójta Gminy Zawonia ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień zestawienia wraz z listami obecności podpisanymi przez poszczególnych członków Komisji biorących udział w jej pracach.
 3. Z tytułu każdorazowej nieobecności w miesiącu, na posiedzeniu komisji, nastąpi potrącenie 50% wynagrodzenia.
 4. Członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oddelegowany do pracy w Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym otrzyma wynagrodzenie w wysokości 50,00 zł brutto za udział w posiedzeniu Zespołu.

UZASADNIENIE

W myśl art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.) prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. Realizacja tych zadań, jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.) przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w ramach programu, o którym mowa w art. 4¹ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (por. art. 10 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii).

Zatwierdzany niniejszą uchwałą Gminny Program Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Zawonia na rok 2023 jest kontynuacją działań rozpoczętych w latach wcześniejszych.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.